

PET LET JE TRAJAL BOJ ZA MEZDNI POVIŠEK

IN KONČNO SO USPELI LE POŠTNI USLUŽBENCI.

Vtrajnost ne doseže le uspeha, ampak pride tudi do cilja.

Washington, D. C. — Nakratko je bilo že poročano, da je predsednik Coolidge podpisal predlogo, ki poviša mezdo pošt-nim uslužbencem, dasiravno so prej-snja znamenja govorila, da v-trajna tudi novo predlogo.

Tako je končal petletni boj 300,000 pošt-nih uslužbencev za povišanje mezde. Mezda se po-viša za tri sto dolarjev na leto in povišanje mezde je veljavno od prvega januarja 1925. Mezda se poviša pošt-nim uslužbencem, železniškim pošt-nim uslužben-cem in pismonošam. Za manj se pa poviša mezdna pošt-nim delav-cem in drugim enakim skupi-nam. Tistih, ki bodo prejeli tri sto dolarjev meznega poviša-nja, je okrog 220,000.

Boj za povišanje mezde so vo-dile tri unije in sicer: Unije pošt-nih uslužbencev, železniških pošt-nih uslužbencev in pismo-noš. V zadnji organizaciji so tu-di pismonoše, ki raznašajo pošta na deželi. Vse tri organizacije so združene z Ameriško delavsko federacijo. Pošt-na birokracija je seveda nasprotovala povišanju mezde. Organizirani pošt-ni uslužbenci so se kljub temu vtrajna bojevali proti intrigam velebiznisa, dasiravno so vedeli, da proti predsednik ni bil naklon-jen povišanju mezde, kar je pri-vikrat pokazal s svojim vetom.

Velebiznis se je najbolj priza-deval, da ostanejo mezde pošt-nih uslužbencev saj tako nizke, kot pri-vatni industriji, ako se ne povi-ja. Izgiral je razne intrige proti povišanju mezde, kajti za-vedal se je, ako ostanejo mezde nizke, da bodo taki uslužbenci, ki imajo dobre sposobnosti in zmō-nosti, pustili pošt-no službo in is-kali delo v privatnih podjetjih. Na ta način bi privatni bižniški interesi potegnili nase dobre de-lavne moči, mesto da ostanejo v pošt-ni službi.

Na stotine brzojavnih čestitk so prejeli Flaherty, tajnik orga-nizacije pošt-nih uslužbencev, Collins, predsednik organizacije železniških pošt-nih uslužbencev, in Gainor, predsednik organiza-cije pismonoš. Tudi kongresnik Clyde Kelley iz Pittsburgha je prejel obilo čestitk, ki je izdelal predlogo. Predsedniki organiza-cij pošt-nih uslužbencev so mu v priznanje poslali lep šopek sve-žih cvetlic.

Pošt-ni delavci prav dobro rea-lizirajo, da bodeta Coolidge in New izkušala najti kakšen na-črt, po katerem se bo dalo iz uslužbencev iztisniti več dela. Oni sodijo, da bo tak priganjaški na-črt ponesrečil, kajti oni izjavlja-jo, da so uslužbenci že zdaj pre-obloženi z delom do skrajne me-re. Ako se pomnoži breme dela, tedaj bo sledilo to, kar sledi pri drugih delavcih, ako so preoblo-ženi z delom. Razne bolezn in prežgodnja smrt se bodo oglašale bolj pogostoma med njimi, kar bo zopet odganjalo dobre in spo-sobne moči, da bodo iskale delo v privatnih podjetjih, kjer se ne zahteva za tako mezdo tako na-pornega dela.

Generalni štrajk na železnicah proti v Nemčiji

Železničarji so skrajno nezado-voljni z upravo na temelju Dawesovega načrta.

Berlin, 6. marca. — Nad Nem-čijo visi na niti generalna stav-ka železničarjev. Lokalni štrajki so že v teku v Leipzigu, Dresde-nu in Goerlitzu. Železničarji, ki so skrajno nezadovoljni z mez-dnim položajem in sedanjo želez-niško upravo na temelju Dawe-sovega načrta, so večerj zagrozili, da zastavkajo v splošnem. Po-čezanja z upravo so v teku.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Senatorji zafrknili podpred-sednika Dawesa.

Glasovi o priznanju sovjetov naraščajo.

Starim političarjem se zdeha po službah.

Pet let je trajal boj za poviša-nje mezde.

Svilopredilci izkoristijo polo-žaj.

Dva danska barona osleparje-na v Chicagu za \$50,000.

Jugoslavija.

Veleizdajniški proces proti Radiću je pričel.

Po svetu.

Socialistični poslanec Kirk-wood izključen iz angleške zbor-nice.

Italijanski bankirji v pasiv-nem odporu proti Mussoliniju.

Rumunija na robu ekonomske propasti.

Francija bo še podpirala Po-ljake.

Turška vlada pripravlja ostro kazni za vstaše.

DAWES JE SKUPIL, KAR JE ISKAL

SENATOR REED GA JE IME-NOVAL OSLA.

Senat je sprejel Dawesa hladno.

Washington, D. C. — Podpred-sednik Dawes je v svoji adresi pri vztolčenju izredno ostro kri-tiziral senatni opravilnik, ker dovoljuje manjšini uspešno ob-strukcijo. Se po znamenjih, ki so bili opaziti na obrazih senator-jev, ko je govoril, je bilo spozna-ti, da prejme od strani senator-jev, kar išče. Opravilnik, kot je sestavljen, daje namreč manjši-ni moč, ako vidi, da predlagani zakoni niso v interesu ljudstva, da lahko uspešno obstruira.

Podpredsednik je prejel prvi krepki udarec od senatorja Reeda iz Missourija. Izrablil je prili-ko pri obedu, ki ga je priredil South Atlantic Holy Cross klub senatorju Walshu iz Massachu-settsa. Navzočih je bilo več dru-gih senatorjev. Ob tej priliki je senator Reed imenoval podpred-sednika Dawesa osla.

Reed je naglašal, da je mr. Dawes v svoji vztolčni adresi na senat zaloputnil po ljudski svobodi. Karakteriziral je Dawesa kot stokajočega in rigajočega o-sla, ki prihaja, da polzkusi vsili-ti svojo voljo in mnenje naspro-ti takim možem kot Webster, Calhoun in drugi senatorji na glas. Opozoril je navzoče, da je Dawes privraket v svojem življenju govoril z govornice, katero je počastil Washington.

Na prvi senatni seji, ki ji je predsedoval Dawes, so ga sena-torji sprejeli zelo hladno. Tudi Dawes je bil popolnoma spreme-njen človek.

Človek, ki je prejšnji dan bral levite senatorjem, je sedel mir-no, ko je poslušal kritiko, ki je šla mar njemu. Senat je sprejel rezolucijo, ki je potrdila nje-gove akcije dne 4. marca, kateri je pa dodan stavek, da se naj take stvari ne dogode več. Dawes je sedel mirno in ni dal znamenja od sebe, ki bi govorilo, da ga rezolucija peče.

Obrazi senatorjev so pripove-dovali v zbornici in prisotnim na koridorjih, da mu senatorji niso naklonjeni.

Seja v senatni zbornici je bila mirna, ampak toliko glasneje je bilo zunaj po hodnikih.

Senator Brookhart, ki je pre-šel v opozicijo in je lani zahteval, da pride Dawesovo ime z glasov-nice, je govoril s senatorji, ki pripadajo k stari gardi. Zastavl-jal je vprašanje: "No, kaj zdaj jim je vprašanje: 'Mislim, da bi vi morali postati vodja repu-blikancev v senatu.'"

Najbolj so se hali senatorja James A. Reeda, kajti njegove

SVILNI DE-LAVCI IZKORI-STIJO POLOŽAJ

KONJUKTURA ZA SVILO NA TRGU JE UGODNA.

Razširili bodo agitacijo v Penn-sylvanijo in druge kraje.

Paterson, N. J. — Organizacija svilnih delavcev "Associated Silk Workers Union", ki je vodi-la lani v jeseni stavko osem tisoč svilnih delavcev v tukajšnjem mestu, je odprla svoj stan v Al-lentownu, Pa., ki je važno središ-če za svilo. Od tukaj bo organi-zacija vodila agitacijo po drugih mestih v Pennsylvaniji za orga-niziranje svilnih delavcev. Na trgu narašča povpraševanje po svili. Seveda jo ne zahtevajo de-lavske žene in hčere, ki so zado-voljne, ako se morejo obleči v čedno obleko iz bombaževine, ampak po nji povprašujejo žene in hčere posedujočega razreda.

Vodja agitacije za organizira-nje vseh svilnih delavcev je Jo-seph E. Matthew. Uvidel je, ka-ko tovarnarji iz Pattersona gra-de tovarne v drugih mestih in nasvetoval je svojim organizira-nim tovarišem, da morajo za to-varnarji in organizirati delavce, ako hočejo obdržati, kar so si priborili z velikim trudom in žrtvami. Organizacija je njegove nasvete osvojila.

Delavci utrjujejo svojo orga-nizacijo, medtem pa podjetniki drobe še to kar imajo. Njih orga-nizacija "Broad Silk Manufactur-ers Association", ki je svoje-časno izdajala list, v katerem je silno napadala delavske strokov-ne organizacije, nima zdaj pra-vega svojega glavnega stana. Cooperative Silk kompanija, v kateri so bili združeni manjši to-varnarji in katerim je ta kompa-nija služila kot agencija za raz-pečevanje svile, je razpuščena. V nobenem oddelku tekstilne in-dustrije niso tovarnarji tako vsak zase, kot v svilni.

V Patersonu zdaj vse drugače sodijo o uniji, kot pred stavko. Zdaj vidi v nji delavsko napra-vo, ki ima moč in ki ostane.

Nekateri posamezni podjetni-ki so pričeli kršiti pogodbo glede sistema dveh stavek, zaradi ka-tere so delavci zastavkali. Ako bodo preveč pozabili, kako se glasi pogodba, jih bo delavska organizacija spominjala, da jo dobro prečitajo.

Kulturni boj v Čehoslovakiji

Socialisti so razburili škofo z in-terpelacijo o ločitvi cerkve od države.

Praga, 6. marca. — Čehoslo-vaška koalicijska vlada je pri-šla v novo krizo vsled vprašanja ločitve cerkve od države, kate-rega so sprožili socialisti v parla-mentu. Socialisti so stavili v zbornici tozadevno interpelacijo na vlado. To je razburilo slova-ške škofo, ki so odgovorili z o-strim pastirskim listom. Vlada zdaj išče izhod iz krize.

UGANKA ZA MLADINSKE OBLASTI.

Oakland, Cal. — Učiteljica Barbara Bruce je pokarala 13-letnega Earl Nina pred vsemi učenci v šoli. Deček je nato iz ma-ščevanja do učiteljice zlezel v njeno stanovanje, ko ni bila do-ma in je zrezal njeno obleko na kose. Napravil je za \$750 škodo. Mladinske oblasti ne vedo, kaj bi z dečkom počele. Zanje je deček uganka.

besede pečejo, žgo in tečejo mu gladko z jezika, kakor da jih čita iz knjige. Toda senator Reed se ni poslužil pekočega biča v se-natu. Iz njegovih besed je bolj donela žalost, ko je naglašal, da je podpredsednik prejšnji dan ustvaril nevarnost za svobodo in legalnost.

KELLOGG PREVZEL DRŽAVNO TAJNIŠTVO

Kampanja za priznanje sovjet-ske vlade je v polnem zamahu v Washingtonu.

Washington, D. C. — Frank B. Kellogg je bil v četrtek zapri-sežen kot državni tajnik. Hu-ghes, prejšnji državni tajnik, se je odpeljal v New York in od tam pojde v par dneh na Ber-mudo.

Nekaj ur po nastopu službe je Kellogg konferiral s senatorjem Borahom. Nedvomno sta govorila o Rusiji. V senatnih krogih se odprto govori, da razprava o a-meriških pogojih priznanja so-vjetov pride vsekakor na dnevni red še tekom sedanjega izredne-ga zasedanja novega senata. In-formacijski biro Unije sovjet-skih republik je par ur potem, ko je Hughes zapustil urad držav-nega tajništva, objavil dolgo po-ročilo o ekonomskih razmerah v Rusiji, poudarjajoč, da se je eko-nomska situacija zelo izboljšala v prejšnjem letu.

Rumunija na robu kaosa in bankrota

Rumunska vlada je nalogala li-go narodov, da je stabilizirala denar, v resnici je pa njeno gospodarstvo na psu.

Bukarešt, Rumunija. — (Fed. Press. Poroča A. L. Conrad.) — Rumunska vlada je dolgo časa blufala svet. Zdaj, ko ne more več blufati nikogar, se pa pri-pravlja na desperaten boj z vsa-komur, ki kaže na njen bluf.

Ob koncu minulega leta je ru-munska vlada poslala ligi naro-dov spomenico, v kateri je izja-vila, da je stabilizirala svojo va-luto, vzpostavila produkcijo in transportacijo in konzolidirala svoje dolgove, dalje da je izrav-nala proračun in pripravljena plačati vojne dolgove. Na podla-gi te spomenice je rumunska vlada iskala novih posojil.

V resnici pa rumunski denar ni stabiliziran. Rumunija mora importirati tisoč železniških va-gonov pšenice za prehrano prebi-valstva do žetve. Nebrojne to-varne počivajo in 100,000 delav-cem je brez dela. Od farmerjev pobirajo žito s pomočjo žandar-jev. Sedem tisoč železniških vo-zov ni za rabo. Vlada plačuje o-gromne obresti in inozemskih posojil v nadi, da dobi nova po-sojila.

Medtem je rumunska vlada zastavila vse svoje dohodke za nabavo svežega vojnega materi-jala in mrzlično sklepa tajne pak-te s Poljsko in z drugimi bal-tičskimi državami proti sovjet-ski Rusiji, obenem pa izvaja re-presivne ukrepe proti kmečki stranki in drugim "nevarnim e-lementom" v Rumuniji.

MLADENIC OPROŠČEN TEŽ-KE OBTOŽBE.

Peoria, Ill. — Porotniki niso spoznali 26-letnega Fred Lichenberga krivim, da je ustrelil svojo ljubico. Lichtenberga in njegovo ljubico Mary Eitenmil-ler so našli težko ranjena v av-tomobilu na posestvu njenega o-četa. Lichtenberg je najprvo iz-javil, da je on ustrelil svojo lju-bico in sebe. Dekle je umrlo po dveh dneh, nakar je izpremenil svojo izpoved in rekel, da je lju-bica najprvo ustrelila njega in nato sebe.

Njen oče je nasprotoval, da poroči Lichtenberga. Ljubica je rekla, ako jo izsledi oče, da u-stiabi njo in njega. In tako je vzela samokres, ki je ležal v av-tomobilu in počila njega in sebe.

ZENE, NE PUŠCAJTE VRELE VODE V SKAFU NA TLEH.

Chicago, Ill. — Dve in pol leti stara Ana Danić je padla v skafek vrele vode, ki jo je nje-na mati rabila, ko je prala pod. Umrla je v strašnih bolečinah v par urah.

POLITIČARJEM SE MOČNO ZDE-HA PO SLUŽBAH

PROHIBICIONISTI ŽELE PO-SEBNEGA PROHIBICIJO-NISKEGA KOMI-SARJA.

Poleg njega bodo ustvarjene še druge politične službe.

Springfield, Ill. — "Chicago Daily Journal" imenuje profesio-nalne političarje davkojede. Člankar pravi, da poviševanje davkov nima drugega namena, kot da se ustvarijo nove politič-ne službe, ki imajo namen poja-čati moč stranke, ki je v sedlu.

Prohibicijonisti političarji se trudijo, da se ustvarijo nove po-litične službe, dasiravno je zna-no, da je bil dozdej takorekoč de-nar vržen v vodo, ki je bil izdan za izvedenje Volsteadovega za-kona. Vesti v dnevnikih povejo jasno kot beli dan, da so tudi ne-kateri prohibicijonisti agenti ali detektivni dostopni korupciji. Da-li so se podkupiti od tihotapev-z opojnimi pijačami. Tudi neka-teri policaji in šerifjski deputi-ji so obdarovani s to slabostjo. Statistika pa pripoveduje, da umrje na alkoholizmu ravno to-liko ljudi kot ob času, ko še ni bilo prohibicije. Slučaji otrova-nja z jersušem se množe. Zadnje vesti pa pripovedujejo, da se na-vihani prodajalci omotnih pijač zdaj poslužujejo drugih omotnih sredstev, da vzbude pri pivcih domiljiljo, da pijejo alkoholne pijače. Policija v Chicagu je na primer zasledila osem sodov piva, v katerega so nabrizgali tri od-stotke formaldehida (H-CHO), ki je pa vsebovalo le pol odstot-ka alkohola. Formaldehid se pri-pravlja na poseben način. Zgosti ali kondenzira se v vodi ali alkoholu. Policija je izjavila, da ne more nastopiti proti doti-čnemu salunarju, dokler kdo ne zboli zaradi uživanja takega pi-va in zapriseže tiralnice. Ljudje, ki so pili to brozgo, so mislili, da pijejo pravo pivo, pa so pili na-vadno neopojno pivo, kateremu je bil primešan formaldehid, da jih omoti. Ti dokazi so dosti jasni, da je prohibicija ponesre-čila. Ampak za prohibicijoniste ni-so to dokazi, ampak oni žele še več služb za ljudi, ki prisegajo na zastavo prohibicije.

Poslanec Homer J. Tice iz Greenviewa je podložil predlogo, ki ustvarja službo posebnega prohibicijonistiškega komisarja. Poleg njega bo nastavljen še podkomisar, pet četovodij in pet in dvajset agentov ali detektivov. Pravico do imenovanja bo imel, ako bo predloga sprejeta, državni prokurator, mesto go-vernerja.

Ze ta določba je dosti jasna za ljudi, ki kaj mislijo. Bil je velik boj med sedanjim guvernerjem in državnim proku-ratorjem Brundagem, ki je na voliču končal z zmago guverner-ja. Guverner ima dozdej moč, da imenuje gotove uradnike. Prohi-bicijonisti vodja F. B. Ebert pa želi, da se nekaj te moči odda dr-žavnemu prokuratorju.

Delavske in druge organizaci-je naj protestirajo proti taki po-trati denarja. Ljudstvo ima pra-vico, da zahteva bolj varčno go-spodarstvo.

STERILIZACIJA ALI VEČ LET JEČE?

Akron, O. — Ural Sheets, star dva in dvajset let, oženjen in oče dveh otrok, ima izbiro med steri-lizacijo in štiri leti ječe.

Sheets je bil spoznan krivim napada na mladega dekleta. Sod-nik E. D. Fritsch je izjavil, da zniža njegovo petletno jetniško kazni na eno leto, ako se podvr-že sterilizaciji. Obsojenec je pro-sil za odlog, da ponudbo preu-dari.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo nestalno, morda deževno. Sonce izide ob 6:17, zalde ob 5:46.

PROCES PROTI RADIČU OTVORJEN V ZAGREBU

Radić odloži oba mandata, da ne bo vplival na obravnavo. Ob-tožen je veleizdaje in zarote proti državi.

Dunaj, 6. marca. — (Poroča A. R. Decker čikaškim "Daily News".) — Sodnijski proces proti Stefanu Radiću, voditelju hrvaške kmečke republikanske stranke, je otvorjen. Včeraj so bile zaslišane prve priče iz Za-greba; druge priče pridejo po-nejze na vrsto. Dr. Ante Trum-bić, ki je bil 8. februarja izvoljen poslancem v Zagrebu na Radiće-vi listi, je njegov glavni zago-vornik in pomagajo mu še trije drugi odvetniki.

Kakor poročajo, namerava Ra-dić odložiti dva poslanska man-data, katera so mu dali volilci. S tem korakom hoče pokazati, da želi biti prost vsake imunitete, ki bi ga ščitila med obravnavo.

Kirkwood izključen iz angleške zbornice

Vsi delavski poslanci so zapustili zbornico z izobčenim sociali-stom vred, ki je oštel vlado.

London, 6. marca. — David Kirkwood, socialistični poslanec iz Glasgowa, je bil včeraj izklju-čen iz angleške zbornice, ko je brez pardona kritiziral politiko angleške vlade. Obtožen je bil, da je prekršil zbornična pravila, ker je motil govornika. Govornik v tem slučaju je bil zunanji mi-nister Austen Chamberlain. Kirkwood mora zdaj prositi zbornico oproščenja, drugače se ne sme vrniti v zbornico za do-bo vsega sedanjega zasedanja.

Chamberlain je poročal zbor-nici, da angleške čete izpraznijo Kolin kakor hitro Nemčija iz-polni pogoje mirovne pogodbe. Tedaj je vstal Kirkwood in sta-vil Chamberlainu dolgo vrsto vprašanj o zunanji politiki, na katera je zahteval pojasnila. Končno je vprašal, kaj je vlada naredila z znanim Zinovjevim pismom. Chamberlain ni hotel odgovarjati, pač pa je zahteval, da mora Kirkwood molčati. Ne-kaj časa je bil kraval v zbornici, nato pa je Chamberlain predla-gal, da se Kirkwood izključi iz zbornice pozval Kirkwooda, naj zapusti zbornico. Tedaj se je dvignila vsa delavska delegacija na levi in z Ramsay McDonal-dom na čelu odšla s Kirkwoodom vred iz zbornice.

Toriji so imeli Kirkwooda na piki že dolgo časa. Najbolj jih je razkačil pred nekaj tedni, ko je v zbornici ožigolagal dinastijo in dejal, da je princ Wales parazit, ki se na ljudske stroške potepa po svetu in igra klovna.

Žilavi dr. Sunjatsen

Njegovi tovariši izgubljajo vero v ameriške zdravnike.

Peking, Kitajska, 6. marca. — Dr. Sunjatsen, predsednik juž-nokitajske republike in vodja ljudske stranke, ki leži že dva meseca bolan v Pekingu, je ob-čudovan od vseh njegovih tova-rišev. Ameriški zdravniki v tu-kajšnji Rockefellerjevi bolnišni-ci, v kateri je ležal nekaj tednov, so že pred enim mesecem izjavili, da ne bo živel deset dni. Tedaj so dr. Sunjatsenovi prijatelji vzeli bolnika v svojo sredo in ga prepustili kitajskim zdravni-kom, ki zdravijo bolj z avtosuge-stijo kakor z medicino. Bolnik je še vedno živ. Kitajci so zdaj mnenja, da so njihovi zdravniki boljši kot inozemski.

ZAKOTNI PISAC OBDOJEN.

Chicago, Ill. — Sodnik Robert E. Bentzel je obsodil William Crawforda na petdeset dolarjev denarne globe zaradi izvajanja advokatske prakse brez dovolje-nja. Crawford je nastopil pred sodnikom Joseph Sabathom kot advokat v tožbi za zakonsko loči-tev.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$0.50 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oglepu n. pr. (Jan. 31-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam ne ustavi list.

GOSPODARJI NAMERAVAJO ZOPET POREZATI MEZDE.

Na ta način mislijo rešiti vprašanje nadprodukcije.

Industrije so vse zvezane med sabo. Ako jeklarski, rudniški in stavbinski delavci ne delajo, ni dela za krojače, čevljarje in druge delavce. Kapitalisti sami ne morejo porabiti obleke, ki je izdelana za vse delavce, ravno tako ne morejo povziti vse pridelane hrane. Kar je odveč odroma v skladišča in čaka tam, da napočijo ugodnejši časi za biznis.

Na podlagi tega dejstva sklepajo finančniki in jeklarski magnati, da po rahlem oživiljenju industrije v prvih šest mesecih, sledi dremanje industrije v drugi polovici leta.

To pomeni, da smo se vrnili v normalne čase, katere so privatni bizniški interesi želeli od srca, v katerih se nadprodukcija pojavlja v rednih presledkih.

Ako bi bili delavci boljše plačani, saj tako visoko, da bi lahko pokupili skoraj vse produkte, ki so jih producirali, tedaj bi bil seveda čas nadprodukcije še precej oddaljen. Sedanje delavske mezde niso v najmanjšem soglasju z obstoječimi cenami. Dolar kupi le še toliko blaga, kolikor ga je kupilo pred izbruhom vojne dva in šestdeset k večjem tri in šestdeset centov.

In zagovornik kapitalističnega gospodarskega sistema pravi v svojem članku, ko zagovarja gospodarski nered, ki ima svoj izvor v današnjem gospodarskem sistemu, da ne moremo svojih produktivnih sposobnosti vporabiti skozi vse leto do najvišje mere, ne da bi prišli v nevarnost, da imamo preveč produktov, kar povzroča depresijo v industriji.

Zniževati je treba mezde, dokler ne osvojimo tujezemskih trgov. Tako se glasi priporočilo gospodarjev v financah in v industriji. Ampak kako naj osvojimo tujezemске trge, ko čitamo v ravno teh listih stok, da so produktivni stroški v tujezemstvu nižji, kot v Ameriki. V teh listih pa ne čitamo samo stokanja, temveč tudi priporočila, da naj zapadna Evropa osvoji tujezemске trge s pomnožitvijo svojega izvoza, kajti če tega ne stori, ne bo zanj prosperitete. Poleg tega priporočila je poleg še sugestija, da zapadna Evropa lahko konkurira, ker delavci delajo poceni.

Po teh besedah pa predsednik Narodne komercialne banke v New Yorku zopet govori ameriškemu poslovne svetu: "Evropa je izurjena, konkurenca med okrevajočimi evropskimi narodi povzroči skoraj gotovo, da se stroški za delo znižajo pod sedanjo mero. Ako hočemo imeti dolgotrajno prosperiteto mesto nezadovoljivih hipnih sunkov v biznisu, tedaj se moramo pripraviti, da smo kos najhujši konkurenci v naši zgodovini."

Tudi te besede so jasno razumljive. Te besede pomenijo, da so delavci v Evropi izurjeni. Njih mezde so nizke in kljub temu bodo znižali še te mezde. Ako hočejo ameriški biznismani uživati dobre čase, tedaj je treba znižati mezde tudi ameriškemu delavcem, da bo ameriški biznis lahko konkuriral evropskemu.

Vprašanje je pa, ali so delavci pripravljeni na ta naskok privatnih bizniških interesov na njih mezde? Ali bodo vzdržali sunek, ki ga privatni bizniški interesi pripravljajo že več ko leto dni? Najprvi direktni naskok je bil izvršen na najbolj slabo plačane delavce. To je na tekstilne delavce. Naskok na rudarje se že pripravlja. In opazil ga je vsakdo, ki ni slep za dogodke, ki se vrše okrog njega. Več ko leto dni je minilo, ko so pričeli omejevati delo v organiziranih rudnikih, v neorganiziranih so ga povečali produkcijo. Po mesecu juniju se po napovedi, ki je bila priobčena v glasilu jeklarskih podjetnikov "Iron Age," prične tudi naskok na jeklarske delavce. Najprvo jih bodo pričeli odpuščati, omejevati obrat v jeklarnah, nato bo pa sledil naval na mezde.

Delavci bodo prevedrili ta naskok, ako bodo solidarni in bodo sunek gospodarjev ob pravem času parirali s protisunkom. Ako bodo dremali in bo njih čuječnost odjenjala, tedaj bodo poraženi.

Za obrambo proti naskoku, ki se sedaj pripravlja, ne zadostuje samo delavska strokovna organizacija, ampak delavci se bodo morali organizirati politično v socialistični stranki in skušati, da spravijo v občinske, okrajne in državne urade in zakonodajne zbornice kolikor največ svojih zastopnikov. Strokovna organizacija je prešibka samanasebi, da odbije ta naskok privatnih bizniških interesov, kar potrjuje zgodovina delavskega gibanja.

SLIKE IZ NASELIN

Waukegan, Ill. — V naši naselbini smo društveno dobro organizirani, kakor se tudi na klubovih sestankih opazuje večje zanimanje. Pri Slovenskem narodnem domu imamo vsakovrstna društva in klube, radi česar smo tudi ženske uvidele potrebo, da smo ustanovile Gospodinski klub Slovenskega narodnega doma, ki deluje za izboljšanje gospodarstva pri našem S. N. D. Namen kluba je izobrazba, pouk v kuhanju in gospodinskem delu. Zato prisostvuje klub pri domu, da je prilika vsakemu društvu, ko napravi veselico, da se lahko obrne kar na Gospodinski klub, če ima potrebe radi kuhanja. Na ta način je vsakemu društvu prikrajšana sitnost iskati delavke za delo v kuhinji. Znam in dekletom, ki jim je pri srcu, da bi kaj storile za Slovenski narodni dom, je torej tu dana prilika, da postanejo članice Gospodinskega kluba, kateri pripada Slovenskemu narodnemu domu. Ta klub je tudi narodni dom. Dom lahko sprejema priredbe banketov in vsakevrste veselice, kajti Gospodinski klub dela pri takih prireditvah. Pokazalo se je, kako je naš Gospodinski klub deloval na banketu dne 27. januarja t. l., ko je bilo 350 gostov. V tem slučaju so bile naše žene in dekleta pohvaljene, da so umetne kuharice. Banket je imela trgovska zbornica (chamber of commerce) za Waukegan in North Chicago. Pohvala je bila izrečena našim slovenskim kuharicam.

To je dokaz, da ima Slovenski narodni dom sedaj še lepšo priliko prirediti in sprejemati take bankete, da bo naša dvorana imela lahko dovolj takega posla. Žene in dekleta torej uspešno pomagajo S. N. D., ako pristopijo k Gospodinskemu klubu v Slovenskem narodnem domu. Zgledati se je na sebi vsako tretjo sredo v mesecu. Prihodnja seja kluba se bo vršila dne 18. marca t. l. v prostoru S. N. D.

Naša želja je, pridobiti vse delničarke in hčere in tudi žene in dekleta, ki še niso delničarke S. N. D., da pristopijo v Gospodinski klub. Pokazale bomo, da smo tudi žene in dekleta zmogljive kaj napraviti za svoj narodni dom, ki je last Slovencev v Waukeganu, Ill.

Pozdrav zavednim Slovenkam v Ameriki, posebno pa v Waukeganu in North Chicago. — Mary Brenc, tajnica Gospodinskega kluba, S. N. D.

Calumet, Mich. — Dasi ravno je še precejšnje število Slovencev v naši naselbini, se redkokdaj čita kak dopis od tu. Saj je tudi težko napisati dopis, ki bi vsem dopadel, in težko je prijeti delavcu za pero, ko so mu prati trdi od dela. Ženske tudi vedno mislimo, da ne smemo drugega dela opravljati kakor gospodinskega.

Kot vidim se ženske povsod bolj zanimajo za dopisovanje kakor tu. Pa vseeno mislim, da ne bo zame takšen greh, ako se malo oglasim.

Delavske razmere so tu kakor povsod drugod — delo se še dobi, plačajo pa malo, ker se hoje, da bi prehitro obogatili. Tu tudi ni dela za drugega kakor za tistega, ki zna dobro sukati kramp in lopato.

Kakor vsako leto nas tudi letos ni pozabila zima, ki morebiti ni nič manjša kakor se čuje od sibirake. Ravno na dan, ko pišem, je 17 pod ničlo.

Za Prosveto bi bila pa skoraj pozabila poslati naročnino, kajti tu ni nobenega agitatorja zanj. Pa se ljudje vseno naročajo, a koravno je nekaterim Prosveta trn v peti. Videli bi rajši, da prej propade kakor kasneje. Ravno radi tega pa vsi, ki še niste naročili na Prosveto, se nanjo naročite, ker to je edini slovenski delavski dnevnik v Ameriki, da se res poteguje izključno za delavske pravice.

Pozdravljam čitatelje širom Amerike. — M. S.

Cle Elum, Wash. — V Prosveti z dne 28. januarja čitam

naznanilo od društva št. 79, ko pravi, članstvu, da je društvo na seji 18. januarja sprejelo starega tajnika za leto 1925, ker se novoizbrani tajnik ni odzval kakor je društvo zahtevalo.

Da se izve resnica, moram povedati sledeče: Dne 21. decembra, ko so bile volitve, je bilo prisotnega precej članstva. Ker me je več članov nagovarjalo, sem nominacijo sprejel in bil izvoljen.

Ampak v glavnem sem se namenil pojasniti le radi pisanja brata Lučiča, da se nisem odzval društvu, kakor je zahtevalo. Zgodilo se je, da sem se zakasnili za 30 minut, kar pa se vsakomur lahko pripeti. Nikdar bi mi ne bilo do tega, da bi odgovarjal bratu Lučiču, a to pot sem čutil potrebo, da odgovorim na pisanje, ki ni točno. Da so te vrste resnične, jamčim s svojim podpisom. — Frank Crnich, član društva št. 79.

Waukegan, Ill. — Naročnino za Prosveto ponovim, ker mi list zelo dopade. Ko pride pismonosa, prvo pogledam za novicami. Tu jih je dosti. Dobili smo zopet sneg in mráz. — Anna Krainc.

Grass Valley, Cal. — Letos mislim, da se še ni od tu oglašil nihče, tako se jaz prva. Moški imajo trudne roke, a tudi me ženske nimamo kaj prida prostega časa; celo pozimi ne. Hitro nam minevajo dnevi in leta kakor sen. Kaj pa ima proletarec dobička od enega ali od desetih let. Bolj izčrpan je in toliko bližje groba. Življenje človeka je že tako ustvarjeno, da vsak misli, kaj bo napravil v tem in onem letu, ko pa leto pride okoli, smo ravno na istem ali celo slabšem položaju kot smo bili. Naša domišljija in napor sta kakor bob ob steno. Od truda se nam suši kri, a bogatini so pa lepo v hladni seni in na toplem, vsega imajo dovolj, mi pa ničesar. Vendar oni niso nič, kar smo mi. Rodimo se, živimo in umiramo zato, da se rode in žive drugi ljudje. Tudi naša zemlja se je rodila in umrla zato, da se bodo rodili novi svetovi. Tako nam je bilo zdaj poročano.

Čitali smo v slovenskih in ameriških listih, da bo konec sveta na 6. februarja. Ali ne naredi se vselej, kar si kdo izmisli. Bogatini so se gotovo že tresli za svoje grehe in celkine.

Dobila sem od rojakov več pisem s povpraševanjem glede tukajšnjega dela. Namenila sem se v javnosti vsem odgovoriti, ker bi mi posameznikom odgovarjati vzelo preveč posla. Zasukrat ne svetujem sem hoditi za delom, ker ga ni. Se že dolgo tu nastanjenih delavcev je kakih sto dobilo počitnice, ne vem, za koliko časa. Kakor se sliši, jim jih ni še zadosti. Nič se ne vpraša, če je delavec kaj prihranil v času, ko je delal, pobrati mora svoje stvari in iti.

Mogotci gotovo s svojim tiho-tapnim nastopanjem nameravajo znižati še to borno plačo, ko se težko ob nji preživi delavec z družino. Mi smo tu že nad deset let, pa tako slabega še ni bilo kakor je ravno sedaj. To naj bo vsem v sporočilo, kateri so me vprašali o zlatih rudnikih.

Zimo imamo še precej mlo. Ptički že veselo žvrgoliijo s svojo pesmijo, počutijo se zopet srečno, ker jim je toplo. Hudega mraza tako ni tukaj. Snega pa de malo ali pa nič, nas pa dež toliko pogosteje obdari, da imamo dosti vode čez poletje. Lanako zimo smo je imeli premalo. Jo bo pa letos toliko več, da bo zemlja bolj rodila.

Delo po vrstovih pričinja, ali vaak z naporom zasluži, kar vži. Treba je zalivati vse poletje, kar ni šala. Zraste seveda tistemu, ki prav sadi in obdeluje. Nekaj je pomaga v današnji draginji. — Louise Petach.

Florence, Colo. — V Washoe, Mont., je bil mogočen boss, s katerim sva se malo sporekla, zato sem rajši pobral svoje stvari in odšel v Colorado. Kupil sem tu šest akrov zemlje s hišo, okoli katere je vse posajeno s sadnim

drevjem. Ker še nisem dolgo tu, mi niso znane razmere.

V bližini Coal Creeka so ubili nekoga Italijana. Storičev ne morejo dobiti. Jeseni sem bil v Sunnysidu, Utah, pri več mojih znancih in starih prijateljih, katerim sem hvaličen za gostoljuben sprejem in postrežbo.

Z Zarkometom se vsekakor strinjam. Naj bi le posvetil v sleherni kotiček, kjer je kaj narobe, da bi se poravnalo.

Pozdrav! — Frank Lukman, Florence, Colo., Box 254.

Prodaj za informacije

Odgovori na vprašanja.

Kenmore, O. — Inozemka ne postane državljanka Združenih držav samo radi vzroka, ker se je poročila z ameriškim državljanom. Iskati mora sama državljanske pravice, ampak v tem slučaju veljajo zanj neke olajšave. O tem se informirate na okrajnem uradu. — Za otroka staršev, ki so ameriški državljani, ako je rojen v inozemstvu in ga še mladega pripeljejo v Ameriko, ni treba prositi za državljanstvo. — Vsakdo, ki je rojen v Ameriki, je ameriški državljan, ne glede na to, kaj so njegovi starši. — Pozdrav!

J. D., Carlville, Ill. — Ohrnite se na upravitelstvo Proletarca, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., kjer imajo v zalogi tiakana navodila "Najnovejša informacije o dobavi državljanstva Združenih držav", ki stanejo 40 centov. — Pozdrav!

Koliko stane življenje na farmi

Federalni poljedelski department je v sodelovanju z državnimi poljedelskimi šolami in nekaterimi vseučilišči začel leta 1921 izvajati proučevanja o strošku življenjskih potrebščin med poljedelskimi družinami. Okraj, ki so bili izbrani za to raziskavo, so bile neke tipične pokrajine v državah New York, Iowa, Kentucky, Tennessee, Texas, Alabama in Ohio. Predhodna poročila o raziskavah v državah Iowa, Alabama in Ohio so bila nedavno priobčena.

Iz istih je med drugim razvidno, da je povprečna družina izmed onih, vključenih v raziskavo za državo Ohio, obstojala iz 4.1 članov, v Alabami iz 4.7 članov in v Iowi iz 4.4 članov. Povprečni skupni letni strošek teh poljedelskih družin je znašal \$1,540 v državi Ohio, \$1,558 v Alabami in \$1,669 v Iowi. Ta strošek ne zapada le denarja, ki ga je družina potrebovala, marveč tudi vrednost potrebščin, s katerimi je farma sama zalagala družino v njeno osebno rabo, in najemninsko vrednost farmarske hiše. Dejanaki denarni izdatki povprečne farmarske družine je znašal \$901 v državi Ohio, \$787 v Alabami in \$976 v Iowi. V vseh treh državah se je našlo, da več od 50 odstotkov skupnega življenjskega stroška družine gre za hrano in oblačila. Zdravje, prosvetno napredovanje, zavarovanje in osebni stroški so zahtevali od 14 do 17 odstotkov letnega izdatka, oziroma \$205 do 277 za leto za vsako družino.

V državah Ohio in Alabami je velika večina farmarjev posedovala svojo lastno farmo; v Iowi več kot polovico so bili najemniki. Proučevanje družinskih stanovanj v farmah države Ohio je pokazalo, da 9 odstotkov njih je imelo popolnoma moderno opremo, 5 odstotkov deloma moderno in 86 odstotkov sploh imelo nikake moderne opreme. — F. L. I. S.

SLOVAR AMERIŠKE ANGLEŠČINE.

Vseučilišče v Chicagu se pripravlja na obsežno proučevanje angleškega jezika, kot se govori v Ameriki; prvi izid teh študij bo "Slovar ameriške angleščine" (Dictionary of American English).

Nameravano podjetje vključuje študijo o ameriških narečjih in njihovih izvirih ter o vplivu priseljevanja na jezik. Pripravljanje takega slovarja bo zahtevalo obširne raziskave s strani mnogostevnih oseba in bo treba najmanj deset let, dokler ne bo slovar dokončan. — F. L. I. S.

Člani S. N. P. J. širite svoj list in pridobivajte nove člane.

Kampanja za konjička.

Po vzhodu trgajo delavci mezde, po Illinoisu in Indiani pirajo rudnike zato, da si delavci lože zapomnijo grde besedice, ki vladajo Ameriko.

Mehika ima besedo.

Katoliška hierarhija v Mehici je napihovala toliko časa, je počila.

Ponovljeno vprašanje.

Kaj je bolj nemoralnega: na, ki v petih letih posredno neposredno pomori 20 milijard ljudi, ali porodna kontrola prihrani marsikateri siroti potrebne solze in stroške? Odgovori Hugo!

Opozorilo.

Zadnji teden smo imeli pota. To je bil migljaj ameriškega magnata, da so njihova noga sa na tem svetu.

Kače, kače, kače!

Dragi moj Žarkomet! — Sem bil star osem let, me je pa la kača. Ko mi je bilo 10 let, je fajmošter v šoli skoraj odgal uho. Druga kača. V 17. letu mi je hudoben sosed vložil bro. Tretja kača. Pri vložkih je mučil stotnik. Četrta kača. Prišel sem v Ameriko in pa v roke lopovu, ki mi je p dal delo, katerega nisem bil. Peta kača. Drugi lop mi je prodal zemljo pod rošesta kača. Tretji lopov je prodal medicino iz vode. Šesta kača. Bil je štrajh in ni falot me je zvalil v akeban. Osmi kača. Končno sem se n. Čez dva meseca mi je pobrala denar in odšla z drugo Deveta kača. Ker mislim, še nekaj let, upam, da še ni kača. Vi rojaki, ki pišete mine, ali vas posekam? — Sa la, Pa.

Dogodek št. 3.

V Johnstownu, Pa., sem bil iz radovednosti v cerkev. Osem pri vratih. Mežnar ali re telj, ali kdor je že bil, me je vabil v klop. Ko tako sedim, de kolektor s škatlo. Vsi ok mene so metali drobiž v škatlo. Kolektor pomoli tudi meni škatlo, a ker nisem imel centa v pu, sem gledal trdovratno drugo stran. Mož je prišel da glč. Prišel je tretji in mi pos lil škatlo prav pred nos. Ljso so me gledali, mene je pa sram. Rad bi bil šel ven, a nis mogel, ker sem bil v sredi. I krat sem prisegel, da ne p nikdar več v cerkev. Res sem takrat prvi in zadnji v cer v Ameriki. — Peter Slabe, W Allis, Wis.

Pertinentno vprašanje.

Kako je to, če duhoven izv samomor, umor ali kak drug cin, da je takoj razglašen blazneža?

Križarsko-dolarska armada.

Prezident Kulič je v svoj učinkovitem govoru rekel tole:

"Amerika ne išče posvetne imperija zgrajenega na krvi sili. Nič je ne vleče na tuja t. Legije, ki jih Amerika pošla na tuje, niso oborožene z mečem temveč s križem. Višja drža kateri iščemo podaništvo vse človeštva, ni človeškega, marveč božjega izvora. Amerika ne išče drugega cilja kakor dopajanje vsemogočnega Boga."

Kuliča je treba razumeti. Govori v simbolih zakrknjen puritanca. Njegove besede, postavljene v pravi jezik, pomenjo tole:

Legije, ki jih Amerika pošla v Srednjo in Južno Ameriko ter dalje na Vzhod, niso oborožene z mečem, temveč z dolarji, katerih je geslo: V tega boga upamo. Svetovni imperij, katemu se mora podati vse človeštvo ni človeškega, marveč dolarskega izvora. Amerika ne išče drugega cilja, kakor da služi edinu mu vsemogočnemu bogu Dolara.

Se enkrat opozarjam konstante v opisovanju zanimivih dogodkov: Vsak pisec mora doživeti ali videti dogodek, ki opiše. Vsak spis, ki je kolikor na sumu, da je bil prepisan kake knjige ali časopisa, ali vsebuje je splošno znano stvar pojde v koš.

DELAŠKE NOVICE

(Federated Press.)

Nova kriza prihaja za rudarje.

Chicago. — "Chicago Journal of Commerce" poroča, da so premogovniški baroni v Illinoisu, Indijani, Ohiju in zapadni Pennsylvaniji aranžirali med seboj konferenco, ki se odpravi 17. marca v Clevelandu. Predlog za konferenco je prišel od ohijskih operatorjev. Vse izgleda, da bodo baroni na tej konferenci sklenili, da se organizacija rudarjev povabi na izredno konferenco skupnih lestvičnih odborov. Ker predsednik Lewis ne more privoliti v tako konferenco brez dovoljenja konvencije, bodo nekateri operatorji morda izrabili Lewisovo odklonitev za ustavljanje obrata v rovin, katere potem odpro na neunijski podlagi. Omenjeni list pozdravlja sestanek premogovniških baronov kot prvi korak do odprte delavnice na poljih premoga. Iz Pittsburgha je prišla vest, da bi operatorji v zapadni Penni radi znižali mezdo na lestvico iz leta 1917.

Železničarji v glavnem mestu zahtevajo povišek.

Washington. — Nameščenci cestno-železniške družbe Capital Traction Co. v Kolumbijskem distriktu so naznanili, da mora biti njihova mezda povišana 12c na uro najkasneje do 30. marca. Sedanja plača je 58c na uro po preteku enoletne službe. Unija nameščencev šteje okrog tisoč članov.

Stone in Lewis se pogajata.

Washington. — Te dni sta se sšla v gl. uradu Ameriške federacije John L. Lewis, predsednik rudarske unije, in Warren S. Stone, predsednik Bratovščine lokomotivskih strojevodjev, z namenom, da izravna spor, ki izvira iz neunijskega obratovanja premogokopov Coal River Colliers Co. v West Virginiji, ki so lastnina omenjene železničarske organizacije. Lewis in Stone sta se zedinila, da naj odborniki 17. distrikta rudarske unije in dva glavna uradnika 8. menjene družbe aranžirajo konferenco in skušajo poravnati zadevo.

Poviški plač.

Cleveland. — Unije stavbinskih delavcev v Clevelandu imajo od 1. marca novo mezdo po pogodbi, na temelju katere je železostavbinim delavcem povišana mezda na \$1.50 na uro, ometarjem pa 50c na dan, to je na \$12.50 dnevno za 40-urno delo v tednu. Zadnji dobi \$13 na dan po 1. marcu 1925.

Tacoma, Wash. — Člani stavbinskih unij v Tacomi so sprejeli sledeče plače za osmurno delo: zidarji in ometarji \$11, nosači malte, tesarji, mešalci malte in pleskarji \$8, plumburji in kovinarski latkarji \$10, azbestarji, kleparji, cementarji in postavljalci železnih stavb \$9, pomagali \$5, vozniki materiala s konji \$5.50 in soferji tovornih avtojev \$6. Delavci na parnih žagah v okolici Tacome prejema-jo \$3.40 do \$3.60 dnevno.

St. Louis. — Lokomotivski strojevodje, kurjači in ostali nameščenci na Missouri Pacific železnici so izvajali potom svojih organizacij 24 do 36c poviška na dan.

Dayton, O. — Tiskarji, ki so člani tukajšnje tipografske unije, so dobili \$5 poviška na teden. Nova plača v tiskarnah jutranjih listov je \$49.50. Za delo pri večernih listih je tri dolarje manj.

Vatikansko-poljski pakt razjezil vse elemente.

Rim, 6. marca. — Konkordat poljske vlade s papežem, ki je bil podpisan te dni in zdaj čaka na ratifikacijo, je razburil vse elemente na Poljskem. Poljaki so jezni, ker papež ne priznava območja poljskih škofov nad Gdanskem, marveč je določil, da Gdansko (Danzig) spada pod posebnega apostolskega administratorja. Litvinci, Nemci in druge narodnostne manjšine so jezne, ker jih je pakt podvrjel poljskim škofom; vse te manjšine zahtevajo duhovnike njihove narodnosti. Vatikanski krogi priznavajo, da pakt provocira nove politične boje in verake prepire na Poljskem, toda pomagati si ne morejo.

Luther je tudi kandidat.

Berlin, 6. marca. — Dr. Luther, nemški ministrski predsednik, je tudi kandidat za predsednika nemške republike.

Francija bo zaenkrat še ščitila Poljake

Herriotova vlada je zaključila, da ne more sprejeti nemško-angleškega garancijskega pakta na škodo Poljske.

Pariz, 6. marca. — Herriotov kabinet je sinoči zaključil, da Francija zaenkrat še ne more pustiti Poljske na cedilo. To pomeni, da načrt nemške vlade za nevtraliziranje nemške meje ob Reni v svrhu varstva Francije pod pogojem, če Nemčija dobi nazaj nekaj šlezkega teritorija in da se odpravi takozvani koridor do Danziga, ne bo sprejet v Parizu. Anglija je bila pripravljena sprejeti ta načrt. Nenaden prihod poljskega zunanjega ministra Skrovnskega v Pariz in mnoge privatne konference s Herriotom ter drugimi ministri so vsekakor pripravile pot omenjenemu zaključku.

Herriot je priznal na seji kabineta, da je ženevski razorožitveni protokol, katerega sta podpisala on in takratni angleški premijer MacDonald v zadnji jeseni, je nedvomno izgubljen. Ustoda protokola bo zapечатena na seji sveta lige narodov, ki se vrši prihodnji teden. Danes pride v Pariz angleški zunanji minister Chamberlain. Jutri bodo privatne konference s Herriotom in v soboto se odpeljeta oba na sejo lige narodov.

SOCIALIZEM JEKLARSKEGA TRUSTA.

New York, N. Y. — Jeklarški trust je uvedel že pred nekaj leti poseben sistem, s katerim misli odvrti delavstvo od socializma. Svojem delavcem prodaja delnice, seveda le takim, ki jih lahko kupijo. Tisti delavci, ki prejema-jo po \$40, 50 ali 60 ali nekaj centov več na uro, jih kupiti ne morejo, ker jim primanjkuje denar za vsakdanje potrebe.

Letos je trust ponudil kot ponavadi 100.000 delnic na prodaj. Ampak delavci jih niso pokupili. To se je zgodilo prvičkrat v več letih. V tem je znamenje, da je bil zaslužek slab, ali da delavci nimajo več zaupanja v socializem jeklarkega trusta. Trust seveda išče druge vire.

Letos so bile delnice ponudene na prodaj po \$125. To se je zgodilo v tednu, ko so dosegle najvišjo ceno in sicer \$129. Ampak še preden je potekel termin za kupovanje delnic, je padla vrednost že pod \$125 in danes je delnica vredna na trgu le \$122½.

Gospodariji trusta ne bodo nikdar ponudili delavcem toliko delnic na prodaj, da izgube nad njimi kontrolo. Prodaja delnic delavcem se je dozdaj izkazala kot dobro priganjaško sredstvo za delavce na eni strani, na drugi pa kot sredstvo za ohranitev nizkih mezd. Delavci se čutijo delodajalcem in se priganjajo pri delu. Kadar pa prične gibanje za organiziranje delavcev, takrat podporniki in agenti trusta sugerirajo delavcem, da bo organizacija delavcev znižala produktivnost delavcev in znižala dohodke trusta, ker bodo zahtevali povišano mezdo. To bo pa znižalo dividende.

LEPA STENOGRAFIŠKA PRIJETA KOT TIHOTAPKA

Chicago, Ill. — Prohibicionistiški agenti so aretirali Loreto Reynoldsovo, staro eden in dvajset let, obločeno po najnovejši modi, ki je imela svojo pisarno v Hartfordovem poslopju. Stenografistka je prodajala detektivi. In prohibicionistiški detektivi so najprvo od nje kupili žganje, nakar so zaprisegli tiranico. Ob času aretacije so prišli tudi nekoga George Williamsa, ki se je nahajal pri nji. Detektivi trdijo, da je tihotapec, ki je nosil s sabo žganje v kovčegu za obleko.

ZNAMENJE ČASA.

Število umobolnih se množi.

Springfield, Ill. — Poročilo, ki ga je predložil poslanec Frederick J. Bippus iz Chicaga na čelu posebnega odbora, priporoča, da se takoj zgradi potrebna poslopja v državnih umobolnicah v Dunningu, v katerih bo prostora še za tisoč bolnikov. Sedanjih prostorov so postali premajhni. Nova poslopja so prečunjena na pol milijona dolarjev.

Kurdski vstahi še vedno prodirajo dalje

Turška vlada odredi za rebele posebno sodišče, ki izreče smrtno kazen.

Carigrad, 6. marca. — Izmet paša, novi turški premijer, je dejal včeraj na shodu ljudske stranke, da vlada pošlje v vstahiško pokrajino neodvisno sodišče ljudske stranke, ki bo imelo oblast, izreči smrtne obsodbe nad rebeli.

Carigrad, 6. marca. — Vladni krogi priznavajo, da so rebelni Kurdi okupirali Arghano, središče bakrenih rudnikov. Obenem so vstahiške konjeniške čete napadle Diabeker, ki ima 40.000 prebivalcev. Turški generalni štab še vedno pošilja vojaške čete v Kurdistan po bagdadske železnice, ki je edina proga v vzhodni Anatoliji. Francozi so dali Turkom neomejeno porabo njihovega dela železnice.

Nova vlada je danes sklenila razpustiti vse organizacije in za- tretje liste, ki so na sumu, da služijo kurdske revolte. Vsi verski agitatorji, ki hujskajo ljudstvo na "sveto vojno" v imenu izgnanega kalifa, bodo aretirani in takoj postavljeni pred neodvisno ljudsko sodišče, ki lahko izreče smrtno obsodbo, toda zadnje besede o vsaki obsodbi ima narodna skupščina.

BURŽOAZNA CIVILIZACIJA.

Nova moda predpisuje ženskam rdeče pobarvana ušesa.

New York, N. Y. — Mesto New York je bilo informirano, da bodo ženske po najnovejši pariški modi nosile tako kratka krila, da ne bodo segala do kolena, vejice bodo nakodrane, ušesa pa pobarvana rdeče.

Med pasažirji, ki so se vrnili iz Evrope, so bile ženske, katerih krila so segala le do kolena. Časnikarski poročevalci so vprašali mrs. B. Parker, ki se je nahajala med potniki in je modna urednica pri nekem newyorškem listu, če so kratka krila najnovejša pariška moda.

"Kaj, ta krila?" je vprašala. "Aha ta krila segajo do kolena, v Parizu pa ne dosežejo kolena."

Gena. Nina Boldin je pripovedovala na zborovanju česalnik in lepoticark, da zahteva pariška moda rdeče pobarvana ušesa in nosnice, modro ali rujavo pobarvane trepalnice in nakodrane vejice.

Buržoazne dame se posmehujejo divjakom, ker si barvajo obraz in se nakitijo z raznim ptičjim perjem in razno drugo šaro. Kaj, ako bi se same saj enkrat dobro ogledale v zrcalu, kadar so oblečene po najnovejši pariški modi. Gotovo bi to ne škodilo!

23-LET STARO DEKLE SE JE UDELEŽILO ŠTIRIH ROPOV.

Udeležilo se je tudi bitke s policaji.

Buffalo, N. Y. — Policija izjavlja, da je 23-letna Katarina Smith izpovedala, da se je udeležila treh ropov na gazolinške postaje in ropa na grocerijo v Wilkesbarru, Pa. Pri oropanju grocerije je bila Katarina zapletena v boj z državno policijo. Stala na avtomobilovi stopnici in streljala z dvema avtomatičnima samokresoma na državne policaje. Z njo vred je bil aretiran tudi Lee Howell kot sumljiv značaj.

Zaljubljeni general Cowans ni bil sam.

London, 6. marca. — Dorothy Muriel Dennistoun, ki je bila štiri leta ljubica generala Cowansa, "največjega vojnega upravitelja za Mojzesom", in ki je s svojo ljubeznijo kupila promocijo svojemu soprogu, je včeraj priznala pred sodiščem, da general ni bil sam, ki jo je delil z njenim soprogom. Istočasno je imela razmerje tudi z nekim španskim plemičem in madžarskim aristokratom.

HRVAŠKA KOMUNISTA BOSTA DEPORTIRANA.

St. Louis, Mo. — (Fed. Press.) — Miloš Vojnović in John Dobrinčić, komunisti, sta izgubila šestletno bitko proti deportiranju iz Amerike. Pred nekaj dnevi sta bila obveščena, da bosta poslana v Jugoslavijo.

Bankirji v Italiji nastopili proti vladi

Finančniki vodijo pasivni odpor proti bančni odredbi. — Medtem pa vrednost lire neprestano pada.

Rim, 6. marca. — Fašistična vlada je pred kratkim odredila gotove omejitve bančnih in borskih operacij. Bankirje je to razburilo in začeli so s pasivnim odporom proti odredbi. Borza v Italiji so takorekoč mrtve. Včeraj so se zbrali v Rimu bankirji in borsarji iz vseh krajev Italije in naslovili protest na vlado.

Medtem pa neprestano pada valuta lire. V terek je padla na 25 za ameriški dolar. Slišajo se glasovi, da je Mussolinijeva bolezen tudi kriva padanja lire.

Rimski listi pišejo, da italijanska valuta skrajša popolnoma, če bo Amerika in Anglija pritiskali za poravnanje vojnih dolgov.

STAVKA JEČARSKÉ STRAŽE?

Chicago. — Policijska straža v okrajni ječi je v petek zapretila s štrajkom, če ne dobi povišanja plače. Stražniki prejema-jo \$149 na mesec, zahtevajo pa \$170. Serif Hoffman je potolažil stražnike z obljubo, da se potegne za njihove zahteve.

NESREČA NA ŽELEZNISKI PROGI.

Chicago, Ill. — Joseph Zaitz, še mlad človek, ki je prišel na živinskem tovornem vlaku iz Puebla, Colo., je bil v četrtek zvečer na mestu mrtev, ko skočil z vlaka na Kinzie st. in Laverne ave. na bližnji tir. V istem hipu je pridrljal osebni vlak Northwestern železnice in ga razmesaril. — (Po imenu je soditi, da je bil nesrečen Slovenec ali Čeh).

Poštni pakt med Poljaki in sovjeti.

Dunaj, 6. marca. — Poljaki in sovjetaki Rusija sta podpisali pogodbo za obnovo normalne poštne in telegrafске zveze med obema deželama. Pakt določa, da pošta ne sme biti ovirana, toda cenzura najbrž ostane. Odnosaji med Poljaki in Unijo sovjetskih republik se zadnje čase nekoliko izboljšujejo.

Eksekronprinč je "žaloval" za Ebertom.

Berlin, 6. marca. — Friderik Viljem Hohenzollern, bivši nemški kronprinč, je tudi postal vaneec v znak sožalja za umrlim predsednikom Ebertom. Iz Doornu v Holandiji, kjer se nahaja ekakajzer, pa ni bilo najmanjšega glasu. Katoliški nadškofje so ukazali zvoniti po vseh cerkvah v Nemčiji ob uri pokopa Eberta v Heidelbergu.

NOV MUSSOLINIJEV POSLANIK.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Signor Giacomo de Martino, nov Mussolinijev poslanik v Washingtonu, je pred nekaj dnevi predložil Coolidgeu svojo poverilnico. Rekel je, da se italijansko ljudstvo "zaveda svojih dolžnosti in pravic". Coolidge je odvrnil s sugestijo, da bi bilo dobro, če bi Italija plačala svoj vojni dolg Ameriki.

Dobra sladkorna letina na Jamajki.

Kingston, Jamajka, 6. marca. — Letošnji pridelek sladkornega soka se računa na 58.454 ton. Tako dobro ni sladkorni trs obrodil že pol stoletja na Jamajki.

Eksplodizija v Leningradu; 26 mrtvih.

Leningrad, Rusija, 6. marca. — Silna razstreba kislina v poslopju aredi mesta je danes ustrelila 26 oseb. Večje število oseb je ranjenih. Eksplozija je povzročila veliko paniko.

22 mrtvih v podsuhi na Španskem.

Madrid, 6. marca. — 22 delavcev je bilo danes ubitih in 40 ranjenih, ko se je podsil kameno- lom pri Madridu.

Napredek socialistov v Londonu.

London, 6. marca. — Pri občinskih volitvah v Londonu imajo reformisti večino. Socialisti so zelo napredovali.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Padgorica Jednota

Ustanovljena 17. junija 1907.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 193, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega odbora Blas Novak; gl. blaginjski John Vegrich; urednik glasila Jaka Saventak; upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

Martin Solanikar, predsednik, Box 378, Barberton, Ohio; Frances A. Taucher, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanovic, 15111 Kensington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2625 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Tordoli, Box 12, Strabano, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK:

Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 295, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sukar, Box 104, Green Run, Pa. (neposredno); Frank Kline, Box 329, Chisholm, Minn., za 297. sez. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 549 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Kervtinsk, R. No. 1, Elmhurst, Ill.; Frank Zajc, 3625 W. 50th St., Chicago, Ill.

Zdravitveni odbor:

Predsednik: Frank Alod, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Oves, 2625 W. 36th St., Chicago, Ill.; John Oly, 2625 So. Clinton Park Ave., Chicago, Ill.

VEHOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kora, 4235 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korespondenca s glavnimi odboriki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanajajo na poslo gl. predsednika so naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE EADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniški tajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volbe so naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blaginjsko S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi priporočili na gl. porotni odesk so naj pošiljajo na naslov: Martin Solanikar, Box 378, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "TRGOVETA", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

ZDRAVNIŠKA SPRICEVALA ZA POROKO.

Lani je država Wisconsin zakonila postavbo, takozvano "Eugenic Marriage Law", ki zahteva, da mora vsak moški, ako hoče dobiti dovoljenje za poroko (marriage license), pokazati zdravniško spricevalo v dokaz, da nima nikake spolne bolezni. Seatorica drugih držav zahteva sedaj isto — namreč Oregon, North Dakota, Alabama, North Carolina, Wyoming in Louisiana. V državah North Dakota in North Carolina se zakon nanaša ne le na venerične bolezni, marveč tudi na tuberkulozo in umobolnost.

Raziskava s strani Russell Sageve ustanove je pokazala, da je zakon imel odločno vzgojevalno vrednost in da je v neki meri vplival na okužene ljudi, ki so se hoteli poročiti, da so odločili poroko do časa, ko ozdravijo. Večina zdravnikov v državi Wisconsin se je izjavila v prid zakonu; kar se tiče natančnosti zdravniškega pregledovanja, je le četrtina zdravnikov izjavila, da niso pregledali vsakega pacienta. Poročilo trdi, da nekatere spremembe v postavi bi zboljšale njeno vrednost, na primer, ako se bolj jasno zahteva, kako naj zdravnik postopa pri pregledovanju, in ako se državnim zdravniški oblasti poveri oblast, da nadzira izvrševanje tega zakona. — F. L. I. S.

Vesti iz Jugoslavije

Dva požara. Dne 12. febr. sta posestnik Ivan Janex v Hrastju št. 5 in njegov hlapec Jože Pičan nenadoma opazila, da se iz domačega skednja vali močan dim. Hip nato je že bušil na dan močnega plamena, ki je v trenutku objel tudi zraven stoječe gospodarsko poslopje. V nekaj minutah je leseni skedenj zgorel skoro do tal. Ogenj je upepeli tudi v šupi se nahajajoče poljedelske stroje, slamožernico, mlatilnico in čistilnico. Zgorelo je tudi 15 klaster drv, ki so bila zložena pod streho. Na lice mesta je kmalu prišla šmarska požarna bramba, nato pa še iz Páste in Zadobrave. Z združenim naporom se je posrečilo gasilec kmalu požar lokalizirati, vendar pa niso mogli preprečiti uničujočega divjega elementa, ki je prešel že preje na gospodarsko poslopje in uničil tudi tamkaj streho in pod njo spravljeno suho krmo. Skupna škoda, ki pa je povišena krita z zavarovalnico, znaša okrog 100.000 Din. Kako je požar nastal, doslej še ni pojasnjeno. — Do velikega požara bi kmalu prišlo 13. febr. okrog 6. zjutraj tudi v sredini Ljubljane. Malo pred 6. uro je opazil nekatakski javnec v hotelu Tratnik, Karol Mak, v spalnici sobi u službenecv, kj se nahaja nad ka-

Abdel Krim je zopet umrl.

Madrid, 6. marca. — Španski uradni viri zopet raznašajo vest, da je Abdel Krim, glavni vodja rebelnih Rifljancev v špankem Maroku, umrl za rano.

Kukluksi izgubili bitko v Kansasu.

Topeka, Kans. — Johnsonova predloga, ki je nudila Kukluklanu vstop v Kansas brez čarterja, je bila 5. t. m. poražena v kansaski legislaturi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

B. U. — Začetne črke ne za- dostajajo, ker uredništvo mora vedeti, kdo podpis pošilja. Poleg tega je tudi potrebno, da so pod razpravami za pravila podpisali dopisovalcev. — Poudariti

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi članov S. N. P. J. in
čitateljev Prosvete.)

Collinwood, Ohio. — Zdi se nam umestno, da pokažemo skritega dopisovalca grdih izrazov v "Ameriškem Slovincu-Edinosti", kateri si je izposodil ime neveličnega človeka. Služi mu za krinko, da lahko očita članici S. N. P. J., da se ne upa podpisati pod dopis. Pokazati hočemo to kreturo v pravi luči, ki nas vse nazivlja "živali". Zato je potrebno, da priobčimo odlomke njegovega pisma v stari kraj, da javnost izve, kar ji sedaj še ni znano, da vidi prekucuha ne samo na naši strani, temveč tudi na klerikalni, pod katero okrilje spada. Celotno pismo objavimo kasneje, javnost pa naj sodi. Odlomki pisma nekdanjega cesarsko-kraljevega uradnika se glase:

"Jaz se podim čez vse ovire in videl boš, da si bom ustvaril še lepo karijero. Moji članki so vzbudili v tukajšnjih katoliških mislečih krogih tako zanimanje,

da se mi že sedaj ponuja služba urednika z \$200 mesečne plače. Toda čeprav bi rad zgrabil za udo zlatega konjička, vendar pa ne morem, ker so trije pogoji. Vse te pogoje upam doseči v dveh letih. 1. moram biti ameriški državljan, 2. moram biti vsaj eno leto v katoliški jedrnosti, 3. moram biti popolnoma vešč angleškega jezika. Sicer bi se v domovini ne upal v javnost radi prevelikega obzira kakšne blamaže.

"Tu med neolikanim narodom pišeš kar hočeš, saj niti malo ne vedo, kaj je pravzaprav človek, ali smisel človeka, samo da je kaj čitati, pa je vse dobro. Človeka kar grabi jeza, ko vidi, kakšne prismojarije pišejo slovenski listi..."

"Moji članki pa so posebnost že radi lepega jezika in tekočega govora." Res lasčivni izrazi tečejo temu c. kr. uradniku kakor kakemu izrodu iz velikomestnih nižin. Toleranten človek vs vsaj v pisavi ogiba nesramnih besed. Nejevoljen, ker ni mogel poraziti vseh, je napovedal maščevanje nad naprednimi elementi. Vemo, da je bil fašist kakor tudi da se

še ni izkadal iz njega črnožolti terorski duh.

Nastopila je res nova doba, toda za klerikalce in njih surovost ne. Nov duh je zavel v vrstah naprednih elementov, kar spoznavajo klerikalci, zato so začeli zagovarjati svojo zavoženo propagando. Collinwood res vstaja, toda v drugem duhu, kot so pričakovali. Dvigati se je pričel duh zavednosti in v kratkem se prične tudi stavba Slovenskega narodnega doma. Lotili so se najneuspešnejšega boja proti naprednemu elementu, ki je pri nas akoro ves pod okriljem S. N. P. J.

Ni težko uganiti, odkod ne nadna sprememba. Naglašali smo že, da katoliško izobraževalno društvo skrbi za napredek, ki odseva v umazanih izrazih, kateri se čedalje bolj goste v dopisih, ki prihajajo v katoliške liste iz te nasebine. Pričakovali nismo drugega.

Kristjane se nazivajo, nas, ki ne verujemo v njih prismojarije, pa nazivajo "živali". Koliko dajo na krščanske principe se razvidi že iz tega, namreč da sami ne verujejo v krščanske nau-

ke, da bi bili vsi ustvarjeni enako po božji podobi.

Klerikalci niso zmožni stvarnega razpravljanja, pač pa podtikanja in dajanja umazanih primkov. Njih napredek prav nikogar ne bode, ker ga ni. Njih pisanje nam samo razkrla, da jim prede trda na vseh koncih in krajih, njih moč peša, zato tako zaganjanje. Čeravno brezverci jim pokažemo, da smo ljudje, ki znamo rabiti prisotnost duha, ko pišemo v liste, česar pri njih ni, čeprav se postavljajo, da jih navdihuje božja milost. Če so res toliko modri, zakaj se potem izražajo po svojih listih na skrajno umazan in nedostojen način? Kdo je večji brezverec? Ali ne ravno tisti, ki v katoliških listih piše tako nedostojno?

Da je pisal imenovane dopise bivši c. kr. uradnik, je jasno, kar se tudi vidi iz načina omenjanja razporeke, katere se tiče njega. Pokazali pa bomo značaj še bolj natančno, samo da se razčisti afera na pristojnem mestu. In bo zasmrdelo ne samo v Collinwoodu, temveč po vseh sličnih krogih v Združenih državah.

Kaj hoče priganjač, da objavimo pismo župniku? Lahko, saj ga imamo, in sprevidel bo, kaj je bil namen slovitega župnika. Zagovarja ga, ker je njegov sedanjí posredovalec, čeprav slab, kajti nikjer se ne dogaja toliko preprirov kot ravno pod to božjo streho.

Nameni dopisovalca so jasni iz dopisa v št. 22. On napeljuje vodo na svoj mlin. Ali prišel je prepozno v to deželo, da bi se mu posrečilo podjarmiti ženo ali druge brezverce. Zaslepljenost je pa že taka, da piše dopise kar od samega sebe.

"Modrec" je pisal v stari kraj, kako so tu neolikani ljudje. Torej se ni bati, da bi ga zasledili. Kar se tiče župnika, se je lahko prepričal, da je pri nas ničla, ker smo del silovite trdnjave, ki je nihče ne premeta. To je S. N. P. J. Nikdar ne bomo dopustili, da bi se mešal v naše zadeve. Župnik je resen mož, ampak ne zato, ker se ne bode z nami, temveč ker ima svoje hlapce, ki jim še svojih skrivnosti ne more zaupati samo radi tega, ker so preveč hlapčevski.

Posredovalec, kakor je dopisnik, ruje v lastni stranki in jo izdaja. Saj že samo v njegovem pismu v stari kraj dokazuje to. O ljudeh pravi, da so živali, v zadnjem odstavku svojega pisanja pa piše, da tudi katoliško izobraževalno društvo sprejema živali — z odprtimi rokami.

Kje je vaš bog, da vas ne kaznuje, ko se v svoji predrznosti tako očito norčujete iz njega? Predrznite se še pisati, da vera peša! Ali ne pospešujete tega sami? Ne podtikajte tega drugim listom, ko ste sami največji činitelj, da vera peša. Sami rušite in ne priznate, kaka vam prede v vaših vrstah. — J. Presterl.

Mullan, Idaho. — Zakaj moramo čitati? Da se povzdignemo v znanju, otresemo starih naziranj in da postanemo bolj človeški med seboj. Kaj moramo čitati? Literaturo, ki nam bistri um in nas vzpodbuja k nadaljnjemu čitanju. To je naša najboljša duševna hrana. Nekdo je vprašal mojega prijatelja, kakšno čtivo najbolj ljubiš — romantično, naravoslovno, poezije

ali kaj? Dobro čtivo, je odgovoril.

Da, dobre knjige in časopise, kajti ni je večje absurdnosti, kot držati se starih tradicij v sedanjí dobi visoke civilizacije. Otrsimo se starih navad in poprimimo se dobrega delavskega časopisa. Prosveta in Proletarec sta oba dobra lista. Večja in boljša bosta le tedaj, kadar bo delavstvo spoznalo koristi pravega delavskega časopisa...

Trinajstletni Jožek je bil najstarejši izmed šestih otrok v družini. Oče jim je umrl, Mati je imela težak boj za prehrano sebe in šestih otrok. Njihova hišica se je nahajala tik za velikan-sko žitnico. V tej žitnici je bil uposlen mali Jožek po šolskih urah. Često je prihajal z dela zelo pozno v noč.

Jožkovo delo je bilo na dnu žitnice, Z lopato je odstranjeval žito izpod žleba. Delo je zahtevalo hitrega gibanja in malemu dečku se je navidezno dopadlo. Kadar je bilo dosti žita so ga po žlebu tudi hitreje usipali in tedaj je moral Jožek delati s podvojenjo silo, da ga ni žito zasulo. Delo je postajalo vedno bolj naporno za šibkega fantiča. In zgodelo se je, da ga je zasulo.

Tu sledi poročilo preiskovalne komisije: Zadnjega avg. je prišel Jožek na delo ob sedmih zjutraj. Podal se je na svoj prostor na dnu žitnice. Bilo je dosti žita razložiti. Delal je, kolikor so mu mlade moči dopuščale in ker je bil prešibek za tisto delo, je omagal, našel svojo smrt. — Žito se je ustanovilo in po dolgem trudu so potegnili zadušeno truplo ven.

Družba je tajila, da je službila mlažba Jožka. Izgovarjala se je, da se je hodil v žitnico igrati. Toda preiskovalna komisija je pronašla, da je bil mali Jožek u služben kot drugi delavci in da je bil vpisan na plačilni listvi. — Sodne oblasti so spoznale žitno družbo krivo umora in jo obso-dile na — petindvajset dolarjev globe. — John R. Sprohar.

NATURALIZACIJE TEKOM
JANUARJA.

Tekom meseca januarja je bilo ameriško državljanstvo podeljeno 14.201 inozemcem širom Združenih držav. Po deželah prejšnjega podaništva stojijo na prvem mestu Poljaki z 2640 naturalizacijami, na to pridejo Italijani z 2.401. Prejšnji britanski podaniki stojijo na tretjem mestu z 2.219, in četrti na vrsti so tujerodci iz Rusije s 1.373 naturalizacijami. Na to sledijo v postopnem redu tujerodci iz Nemčije, Čehoslovakije, Grške, Ogrske, Jugoslavije itd.

Število prejšnjih jugoslovanskih državljanov, ki so meseca januarja postali ameriški državljani, znaša 444. — F. L. I. S.

Član S. N. P. J. širijo svoj list in pridobivajte nove člane.

USTAVITE KAŠELJ TAKOJ; VZENITE
SEVERA'S COUGH BALSAM

Pravi odpomoček — prijetno zdravilo — 25c in 50c.

Severa's Cold and Grip Tablets

povzročijo takojšno odpo-moč od prehlada, 50c. — Poskusite najprej pri lekarju

Severov Almanah 1925 za razpečevanje v lekarnah, ali pa od
W. F. SEVERA CO., - CEDAR RAPIDS, IOWA

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Pisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

"Pravijo, da ga je Metternich popolnoma zmedel."

Ivan Arkadjevič je šepnil: "Čisto ga je zmedel! Na duši in na telesu! Ta nemški knez velja pri njem vse. Naš Nesselrode je sama senca!"

Maksim Porfirovič pa je dostavil: "Ta Metternich mu neprenehoma poje svojo pesem, da sede kralji in cesarji na vulkanih in da sfrče zdajpazdaj v zrak, če ne napno vseh svojih moči! Da, da, Ivan Arkadjevič, naša Rusija je sedaj avstrijska satrapija!"

"In naš kar se je postaral na duši, kakor da je živel že osemdeset let na zemlji!"

"Kar se je upri petrograjski polk, je izgubilo njega veličanstvo zadnjo svojo sapo! Da se nas Bog usmili!"

"Torej se mu godi kot kralju Davidu, ko je bil star devetdeset let ter so mu dali mlado Morbičanko, da ga je grela v postelji!"

"In našemu carju, Ivan Arkadjevič, ponujajo tudi mlado deklico, da bi mu ogrela staro, posušeno in žalostno dušo!"

"Tako je, Maksim Porfirovič! In nihče drugi nego prekanjen Mansurov ni izkuhal tega zdravila!"

"Tako je, Ivan Arkadjevič!"

Precej časa je preteklo, predno se je debeli dvornik zopet prikazal. Komarki je stisnil nekaj v roko ter ji potem mignil proti stopnicam. Kar ji je v roko stisnil, se je čutilo stari devici dosti obširno, tako da se ji je razlila zadovoljnost po vsem obličju. Ostala bi bila še rada, ker je bila radovedna kot araka. Ali orožnik je zopet mignil proti stopnicam in morala je rada ali nerada odriniti.

"Marička, ne pozabi name!" je zaklicala, predno je izginila na ovinku stopnic.

Marička pa je s strahom in trepetom odšla za stražnikom, ki je stokal pred njo. Vstopila sta v malo sobico, ki je bila prazna. Nato je zaprla vrata ter jo potisnil v drugo sobo, ne da bi sam vstopil za njo. Tudi je vrata zopet zaprl. Nekaka motna, modra svetloba je bila razlita po tem prostoru, tako da dekle v prvem hipu ni česar ni moglo razločiti. Ko so se ji oči privadile modrega somraka — svetlinica je bila skrita za nekakim modrim, pajčolanastim pregrinjalom — je opazila Marička, da je sama in da ni nikogar v precej obširnem prostoru. Prvo, kar ji je sililo v pogled, je bila velika podoba na steni. Kazala je čisto Suzano, ko je kopala belo svoje telo in ko sta jo, kakor pripoveduje sveto pismo, opazovala nečista dva starca. Tako se ji je svetila kakor bela roža sredi zelenja, obraza obeh starcev pa sta bila grda in ostudna.

"Kaj bo?" je vzdihnila Marička. "Kako gredo podobno imajo na steni! Kdo more kaj takega gledati!"

Komur niso znani časi, v katerih je Anton Alojzij, mož blagega duha in izbranega okusa, vladal v škofijakem dvoru ljubljanskem, se spominja še gotovo ravnokar omenjene Suzane. Kdor je bil blagega duha in izbranega okusa, se ni spodtkal nad nebeško nagoto, katere se je kopala v zeleni vodi. Stari korarji, ki so s svojim duhom bili sorodni svetopisemskima dvema starcem, so pač aramejstvo povečali svoje poglede, če so tuintam prišli v sobo, kjer so na steni videli Suzano in starca-nečistnika. "Kako more milostljivi škof kaj takega vsak dan gledati!" Tako so godrnjali ter menili, da so boljše od svojega škofa. Pri tem pa nikdar niso pozabili, da bi ne bili — takoisto skrivoma od spodaj navzgor — svojih oči na hitro pašo pogrnali na belo telo nage Suzane! Korarsko to godrnjanje ni dosegalo Antona Alojzija: pod njegovim naslednikom, slabotnim Jernejem, je bila bela Suzana pregnana iz škofijakega dvorca. Odkazali so ji samotno steno na samotnih Goricanih. Poznejši škofje, ki so katoliško vero reševali na Kranjskem, so jo pregnali še celo pod streho gorjanskega gradiča, kjer še sedaj plesni, če je niso morda prodali kakemu židu. Uboga Suzana!

Marička je čutila, da ji je vročina prešinjala celo telo. Mehanično si je slekla jopič in z glave si je smela ruto. Bila je kakor v kletki sinica, ki si želi nazaj v svobodo, kjer je poprej sfrtala. V svojih stiski je pričela moliti in s pogledi je begala po stenah naokrog, da bi ji ne bilo treba gledati nespodobne nage ženske. Kon-

čno je sedla na mehke stol, katerih je bilo vse polno po sobi. V svojo tolažbo je ugledala na strani majhno podobo Matere božje, katero je obdajal venec debelih, zlatih žarkov. Ohladila se ji je duša, ker je pred Božjo porodnico brela kakor iskra majhna lučica. Takrat so se nekje v steni odprle durce, katerih dekile dosedaj niti opazilo ni bilo.

Vstopil je mož v beli uniformi, ki se mu je tesno prijemala telesa. Po dekletovem mnenju je bil vsaj general. Bil je vitek kakor smreka na gori in napake ni bilo opaziti na njegovih podobah. Naonil se je na zid pri vratih ter si pri tem z belo roko podprl obličje. Melanholično oko njegovo je dolgo objemalo deklico, v kateri je pod temi pogledi vse kipelo. Na misel ji je prišlo, da je pri Franciskanih na oltarju angel, ki ima ravno tak obraz. A mogoče, da je bil obraz tega moža še krasnejši. Ko jo je nekaj časa gledal, je stopil v sobo ter zapril tapetna vrata za sabo.

"V imenu Boga in sina spasitelja!" je izpregovoril in mehki ta glas je segal dekletu do srca.

Ker ni vedela drugega odgovoriti, je dejala slovensko: "Na vekomaj, amen!"

Obrnil se je proti Mariji na steni, se globoko priklanjal ter delal čudne, široke križe čez obraz in prsi. Suzane niti pogledal ni. To je Maričko docela prepričalo, da ima pred sabo po-božnega in Bogu dopadljivega človeka. Nekaj trenotkov je nato hodil po sobi gori in doli. Sepetal je sam pri sebi in Marički se je zdelo, da je čula besede:

"Ponižaj se, da boš povišan!"

Obstal je pred njo ter vprašal nemško:

"Kako ti je ime, deklica?"

"Marija," je šepnila, "Marija, gospod general!"

Zamislil se je, a pri tem je njegovo oko zopet počivalo na njenem razjarjenem obrazu. Počasi je izpregovoril:

"Marija! Dobro ime, lepo ime je to! Ime matere našega spasitelja!"

Kazal je na melanholičnem obrazu poteze, kakor da ji je povedal Bog zna kako važno, dozdaj ji še neznano novico. Potisnil je blazinasti stol v njeno bližino in sedel je tik nje. Ko je nekaj časa rli proti atropu, kjer sta bili upodobljeni mitra in škofova palica, je posegel po njeni roki. Čutila je, kako so se je oklenili njegovi prsti, prav kakor bi se vila okrog njene roke mehka mačja tačica, kadar noče pokazati ostrih svojih krempljčkov! Imela je zavest, da ji ni večje sreče, nego sedeti na strani tega moža, ki se ji je zdel kakor višje bitje. Zanesljivo ni bil hudoben človek, in če ji ta pove, da jo vzame — vzeli jo bode gotovo! Ineti takega moža: pri tej misli se je v glavici zbezanega deklica vse zmedlo.

Ni ji izpustil roke; pri tem je videla, da se mu je po prstih vse svetilo od dragih kamenov. Prav je imela Komarjeva, ta grof je gotovo imel denarja na ostajanje! Skoraj zblaznel je, ko so mu umrli žena in otroci! Da je imel dobro sroce, je moral vsakdo opaziti: saj mu je dobrota silila iz vsake črtice na bledem obrazu.

Zopet je izpregovoril: Marija, povej mi, se li tudi ti tako silno dolgočasiš na zemlji?"

Pri tem je dvakrat ali trikrat prav globoko vzdihnil, da se je deklici od samega usmiljenja topila deviška duša.

"Kaj se čem dolgočasiš," je odgovorila, "ko niti trenotek nisem brez dela!"

"Ti delaš?"

"Seve, gospod general! Kako bi drugače mogli živeti?"

"In kaj delaš?"

"Perem, pometam, fantku obleko šivam. Ker mati raznaša perilo, moram tudi kuhati."

Nekaj se je zamislil: "Pereš? Kolikor se spominjam, sem te videl, ko si prala ob vodi, pri lesenem mostu tam doli. Opozorili so me na tvoje noge, ki so bile kar rdeče od mrzle vode."

Tu se je zamolklo smejal. Ona pa je odgovorila sramežljivo: "Vsak drugi dan perem v Ljubljani."

Ker ni poznal stisk preprostega, vsakdanjega življenja, je zaspno vprašal: "Čemu sedaj? Počakala biraje gorkejšega vremena!"

"S čim pa naj bi potem živeli?" je vzkliknila važno.

Začudil se je: "Ali nimate denarja? Saj ga je vendar toliko na svetu!"

"Ljubi moj Bog," je vzdihnila, "kolikokrat ga ni v hiši! Še soli ne moremo plačati!"

"Čemu rabite soli?"

(Dalje prihodnjak.)

VELIK IZLET V

JUGOSLAVIJO

na parniku

"BERENGARIA"

(preko Cherbourga—Francoska)

pluje iz NEW YORKA

v sredo 27. maja.

Jugoslovani! Hočete li posetiti svoj rojstni kraj, to poletje, tedaj se pridružite izletnikom, ki bodo potovali s parnikom Berengaria.

Gosp. S. M. Vuković iz našega New Yorkskega urada bode osobno vodil potnike v ljubljano in bo prvega oskrbovala prilaga, potne vizume, obojne preglednice itd., posreduje pri vseh neprijetnih. Za vse nadaljnje informacije obrnite se na našega agenta v vašem mestu, ali pišite na

CUNARD LINE
140 N. Dearborn St. Chicago, Ill.

PRODA SE POSESTVO

Lepo posestvo je na prodaj v vasi Kartalevo, fara Mirnapec. Cena je le \$2,200.00. Več se izve pri lastniku: Fr. Nagel, 315 Scott St., Milwaukee, Wis.

HIŠA NA PRODAJ!

Proda se lepa dvonadstropna sedem sobna hiša, moderno urejena. Oglasite se osebno na naslov: 2800 So. Sawyer Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Mladenič, star 26 let, se želi seznaniti s Slovenko, dekletom v starosti 20 do 25 let v svrhu ženitve. Tu je resna prilika in če katero veseli, naj piše in priloži svojo sliko, katero ji vrnem na zahtevo. Vsa pisma naj se naslovi na F. K., P. O. Box 735, Bridgeville, Pa.—(Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Samec, star 39 let, ki ima veselje do farmarije in se želi priženiti na kakšno farmo. Imam tri tisoč pet sto dolarjev gotovine. Nevesta naj bo deklica ali vdova do 40 let stara in ki lastuje farmo. Katera resno misli, naj piše na naslov: "Zenin Farmer", 2657 S. Lawndale ave., Chicago, Ill. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmečji, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Boljši bodočnosti nasproti

gre le tisti, kateri stalno varčuje — ker njegovi prihranki mu omogočijo oprijeti se priložnosti in postati neodvisen.

AKO NAMERAVATE OBISKATI STARO DOMOVINO

letošnje leto, zapomnite si to, da je v Vašem interesu, da si naročite seznam s posredovanjem našega parobrodnege oddelka, ker mi zastopamo vse parobrodne črte. Pomagamo Vam tudi preskrbeti vse potrebne listine.

Denarne posiljitve v Jugoslavijo in druge dežele izvršujemo ceno in hitro. Kupujemo Vaše vloge v jugoslovanskih bankah.

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice

CHICAGO, ILL.

IMOVINA DVAJSET MILIJONOV DOLARJEV.

VLGAJTE SVOJE PRIHRANKE V TO VARNO BANKO